

Udkast til Sundheds- og Omsorgsudvalgets høringssvar til Kommuneplan 2024 (intern høring)

Forslag til Kommuneplan 2024 udfolder en vision om, at København skal udvikles som fremtidens klimavenlige hovedstad med fokus på egenskaber, der gør København til en grøn og sundhedsfremmende by. Sundheds- og Omsorgsudvalget støtter den ambitiøse vision og vil inden for udvalgets område arbejde for, at visionen realiseres.

Med hensyn til sundheds- og omsorgsområdet og dets relation til kommuneplanen har udvalget en række bemærkninger, der er anført nedenfor. Udvalgets høringssvar omfatter både bemærkninger til den politiske hovedstruktur for udkast til forslag til Kommuneplan 2024 og til den digitale kommuneplan, som tilgås på www.kp24.kk.dk. Bemærkninger til den politiske hovedstruktur vedrører også den del af kommuneplanen, der er videreført som hovedstruktur (og indhold) fra kommuneplansstrategien.

Bæredygtigt at løse flere af byens udfordringer samtidigt

Sundheds- og Omsorgsudvalget noterer med tilfredshed, at folkesundhed, forebyggelse og sundhedsfremme indgår med et betydeligt aftryk i den politiske hovedstruktur for Kommuneplanen 2024, der er en videreførelse af kommuneplanstrategien. Det gælder især i Kapitel 5, hvor der bl.a. er fokus på, at mange behov skal integreres på den samme plads i byen. Det være sig fx klimaomstilling og -tilpasning, sundhedsfremme og forebyggelse, kultur og fritidsfaciliteter mv.

Sundheds- og Omsorgsudvalget støtter, at fysisk og mental sundhed i højere grad integreres i udvikling af andre (fag)områder i forbindelse med fysisk udvikling af København. Det gælder fx, når klimasikring forskellige steder i byen medfører udvikling af grønne byrum, der også medtænker sundhedsfremme og forebyggelse fx behov for rolige og mindfulde zoner, der kan understøtte københavnernes mentale trivsel og sundhed. Dette forudsætter et tæt samarbejde mellem flere fagområder, herunder folkesundhedsområdet. Med et sundhedsvæsen, der er under øget pres, er der brug for *endnu* større fokus på strukturel forebyggelse for at understøtte københavnernes fysiske og mentale sundhed. Det forudsætter, at sunde byrum udvikles som tværfaglige løsninger og i tæt samarbejde mellem flere forvaltninger.

22. maj 2024

Edoc-sagsnummer
2024-0167453

F2 sagsnummer
2024 - 9408

Sagsbehandler
Hanne Hellerup Eriksen

Klimasikring for at afbøde negative sundhedskonsekvenser

I forlængelse af ovenstående ser Sundheds- og Omsorgsudvalget potentiale i at samtænke sundhedsområdet og klimaområdet i endnu større grad. Fx har klimakonsekvenser betydning for københavnernes sundhed. Det være sig bl.a., at stigende temperaturer ændrer byens fauna og artdiversitet og giver perioder med egentlige hedebølger. Det kan have alvorlige sundhedskonsekvenser fx alvorlig forværring af pollenallergi for mange københavnere med øget medicinbrug, flere sygedage, problemer med at gennemføre eksaminer etc. til følge. Det kan også betyde, at endnu flere københavnere får allergi og oplever gener som følge af pollen og svampesporer. Udover allergi betyder stigende temperaturer også øget risiko for hedebølger, der kan have konsekvenser for udvalgte grupper af borgere fx børn, gravide, borgere med kroniske sygdomme, ældre mv. Fx kan det være en udfordring for nogle borgere at bruge byen i periode med hedebølger.

På den baggrund foreslår udvalget, at der tilføjes kort tekst til den digitale udgave af kommuneplanen omhandlende sikring mod stigende temperaturer og hedebølger på samme måde, som der fremgår tekst om sikring mod ekstremregn. Teksten foreslås tilføjet under overskriften 'Klimatilpasning':

"Klimasikring mod stigende temperaturer og hedebølger

Klimatilpasning skal udover at sikre mod skader under kraftig nedbør også medvirke til øget sundhed for københavnere ved at gøre byen mere grøn og tilføre flere rekreative elementer til byen bl.a. ved at håndtere regnvand i grønne projekter på overfladen. Begrønning og overfladevand indgår således som element til at reducere uhensigtsmæssig opvarmning af byen under hedebølger. I erkendelse af en stigende udfordring med højere temperaturer og hyppigere hedebølger i København fremmes endvidere tiltag i byudvikling, der opvejer konsekvenser af disse klimatiske forhold. Det er fx bymiljøer, der giver mulighed for skygge, adgang til koldt drikkevand i byrummet, samt klimavenlig by- og bygningsdesign, der fremmer materialevalg, der reducerer varmeoptag mv."

En sund og ældrevenlig by

København vokser i de kommende år, og det gælder i særdeleshed gruppen af seniorer og ældre på 65+ år. Sundheds- og Omsorgsudvalget anbefaler derfor, at der fortsat udlægges de nødvendige arealer til opførelse af plejeboliger, samt øvrige

---

¹ <https://kp24.kk.dk/retningslinjer/energi-og-miljoe/klimatilpasning>

ældrerettede funktioner. Sundheds- og Omsorgsudvalget stiller sig positivt overfor, at kommuneplanen fremhæver København som en rummelig by med plads til ældrevenlige boliger og boformer. Fremtidens seniorer forventes bl.a. at ønske et øget udbud af boliger, der kan huse flere generationer. På den baggrund anbefaler udvalget, at dette kort uddybes (markeret med understregning) i opslaget 'Boligstørrelser' (s. 62):

"Der er dog fortsat et behov for at sikre en produktion af store boliger, der skal imødekomme efterspørgslen fra børnefamilier, par og personer, som ønsker at dele en bolig fx på tværs af flere generationer." (Kapitel 3, side 62)

Den voksende gruppe af seniorer og ældre stiller også krav til byens faciliteter. En sund og ældrevenlig by er kendetegnet ved sin tilgængelighed og hensyntagen til ældres behov både i byrummet og i byens faciliteter. Det gælder fx fokus på let adgang for gangbesværede, ældrevenlige bænke og rekreative områder, der fremmer ældres sundhed og trivsel. Ligesom også adgang til toiletter og offentlig transport er afgørende for et godt og aktivt senior- og ældreliv. Det er tilsvarende relevant at byens uden- og indendørsfaciliteter også appellerer til seniorer og ældre. Det gælder fx biblioteker, svømmehaller, kulturhuse, klubhuse og træningsfaciliteter mv. En helt anden vinkel på en mere ældrevenlig by kan spire ud af et øget samarbejde med detailhandel og erhvervsliv om behov, der kan få flere ældre til at være selvhjulpne og have en god hverdag. Det kan fx være i form af hvilemuligheder på indkøbsturen.

Rekrutteringsudfordringer på pleje- og omsorgsområdet

En af de største udfordringer, der er knyttet til ældre- og omsorgsområdet i de kommende år, handler om rekruttering af medarbejdere. Denne udfordringer er på mange måder svær at adressere i en kommuneplan. Sundheds- og Omsorgsudvalget bemærker dog med tilfredshed, at kommuneplanen beskriver et mål om et balanceret boligudbud med forskellige boformer, der kan bidrage til en blandet og mangfoldig by. Netop en mangfoldig by med adgang til boliger for fx sosu-medarbejdere kan være en af de veje, der skal gås for at imødekomme fremtidens behov i København. Udvalget bemærker særligt, at kommuneplanen lægger op til forsøgsprojekter med mikroboliger (s. 68). Dette kunne potentielt være et område, hvor sosu-medarbejdere kan tilgodeses, hvis det er muligt. I mange år har København været Danmarks bedste studieby. Fremover kan København også blive Danmarks bedste sosu-by, hvor der er både uddannelses-, job- og boligmuligheder.

Folkesundhed har stor relevans i byens fysiske udvikling

Sundheds- og Omsorgsudvalget bemærker, at mange gode strategiske overvejelser om forebyggelse og sundhedsfremme i byrum og byens fysiske udvikling, som er beskrevet i den politiske hovedstruktur, ikke lader sig omsætte til konkrete rammer og regulering i kommuneplanen. Dette til trods mener udvalget, at fremme af københavnernes mentale og fysisk sundhed til stadighed har stor relevans i byudvikling og byplanlægning, hvis Københavns Kommune skal løfte den store folkesundhedsopgave, der venter i de kommende år.

Udvalget ser særligt rekreation og natur som områder, hvor sundhedsfremme og forebyggelse har en oplagt berøringsflade. Med ændringer af planloven er det blevet muligt at fastsætte en begrønningsprocent for friarealer samt stille krav til kvalitet af bynatur (s. 91). Mulighed for at stille krav til begrønningsvariation er særlig interessant i et forebyggelsesperspektiv, da det har betydning for mental trivsel og sundhed.

Konkret foreslår udvalget, at der på den baggrund laves mindre tilføjelser (markeret med understregning) til den digitale udgave af kommuneplanen under overskriften 'Byens rum'²:

"Byliv, fritidsaktiviteter, sundhed og kunst

Publikumsorienterede funktioner skal primært placeres i den nederste etage af bygninger. Der skal sikres god adgang til kultur- og fritidstilbud, bl.a. ved at lokalisere dem i funktionsblandede kvarterer med eksempelvis boliger, arbejdspladser og butikker og med god sammenhæng til byrum.

Ved nyanlæg og forbedringer af offentligt tilgængelige byrum skal der tilstræbes en høj grad af tryghed, komfort og herlighedsværdi. I dialog med grundejerne skal kunstnerisk udsmykning søges indtænkt i de konkrete projekter. Ligesom sundhedsfremmende elementer så vidt muligt skal tilgodeses."

Supplerende foreslås også en mindre tilføjelse (markeret med understregning) til den digitale udgave af kommuneplanen under overskriften 'Bynatur og byen grønne træk'³:

"Kvalitet af grønne områder

Byens grønne områder og byrum skal imødekomme borgernes behov og have en kvalitet, der gør dem både attraktive, afvekslende og robuste. De skal udvikles i takt med borgernes forskellige behov

---

² <https://kp24.kk.dk/retningslinjer/boliger-og-byliv/byens-rum>

³ <https://kp24.kk.dk/retningslinjer/rekreation-og-natur/bynatur-og-byens-groenne-traek>

og supplere hinanden således, at forskellige ønsker kan opfyldes. Udvikling af kvaliteten skal medvirke til, at øget benyttelse kan håndteres uden væsentlige konsekvenser. Hensyn til klimatilpasning, sundhedsfremme samt styrkelse af naturindhold og -oplevelser skal fremmes, men også tilpasses og integreres med opfyldelsen af borgernes behov."

Forebyggelse og ældreområdet indtænkes i perspektivområder

Sundheds- og Omsorgsudvalget anerkender, at fortætning af byen er et vigtigt greb i udvikling af København som en klimavenlig metropol. Samtidig mener udvalget, at byudvikling i nye udviklingsområder i København giver en unik mulighed for at arbejde med, at sundhedsfremmende byrum kan opveje sundhedsudfordringer, der er knyttet til et urbant hverdagsliv og en fortætning af byen. Derfor foreslår udvalget, at Københavns Kommune forsøgsvis indtænker ældrefunktioner, forebyggelse og sundhedsfremme så tidligt som muligt i udvikling af perspektivområder som fx Ydre Nordhavn, Refshaleøen og Kløverparken. Ligesom byudviklingsområder som Jernbanebyen og Nordøstamager har potentiale ift. at udvikle unikke, sundhedsfremmende og ældrevenlige byrum.

På den baggrund anbefaler Sundheds- og Omsorgsudvalget, at det af kommuneplanen fremgår, at der ved store byudviklingsprojekter skal foretages en vurdering af potentiale for forebyggelse og sundhedsfremme – fx ift. natur, rekreation, aktiv transport, røgfrihed, minimal eksponering for luft- og støjforurening, ældrevenlighed mv.

Konkret foreslås som et første skridt en mindre tilføjelse (markeret med understregning) til den digitale udgave af kommuneplanen under overskriften 'Bynatur og byen grønne træk'⁴:

"Naturindhold i byen

Naturindholdet i byens grønne og blå struktur skal generelt beskyttes og fremmes, så grundlaget for en bevarelse og udvikling heraf er til stede. Der skal også i mindre skala tilstræbes bedre udveksling mellem byens grønne og blå elementer, så dyr og planter kan sprede sig mellem levesteder.

Ved store byudviklingsprojekter skal en vurdering af potentiale for udvikling af naturindhold og grønne forbindelser indgå i planlægningen. Supplerende skal sundhedspotentiale vurderes."

---

⁴ <https://kp24.kk.dk/retningslinjer/rekreation-og-natur/bynatur-og-byens-groenne-traek>

Afsluttende bemærkning

Afslutningsvist bemærker Sundheds- og Omsorgsudvalget, at udtrykket i den trykte udgave af kommuneplanen med fordel i højere grad kunne afspejle alle aldersgrupper af københavnere, herunder også seniorer og ældre borgere.